

Regeringens proposition 2009/10:179

Förtydligande av uppdraget för Vattenfall AB (publ) Prop.
2009/10:179

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 19 mars 2010.

Fredrik Reinfeldt

Maud Olofsson
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Uppdraget för Vattenfall AB (publ) föreslås förtydligas i enlighet med följande. Vattenfall ska generera en marknadsmässig avkastning genom att affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget tillhör ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Ärendet och dess beredning.....	4
3	Bakgrund	4
3.1	Vattenfalls verksamhetsbeskrivning	4
3.2	Den europeiska och nordiska energimarknaden.....	6
3.3	Värdeskapande och drivkrafter på energimarknaderna.....	7
4	Vattenfalls utmaningar och framtida strategi.....	9
5	Förtydligande av uppdraget för Vattenfall.....	10
6	Konsekvenser.....	11
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 19 mars 2010.....	12

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2009/10:179

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att uppdraget för Vattenfall AB (publ), i stället för vad som tidigare beslutats, förtydligas enligt regeringens förslag (avsnitt 5).

Riksdagen beslutade våren 1991 att överföra huvuddelen av verksamheten i Statens vattenfallsverk till ett aktiebolag, Vattenfall AB (publ), nedan Vattenfall, och att avskilja verksamheten i storkraftnätet till en särskild organisation (prop. 1990/91:87, bet. 1990/91:NU38, rskr. 1990/91:318 samt prop. 1991/92:49, bet. 1991/92:NU10, rskr. 1991/92:92). I regeringens näringspolitiska proposition 1991 (prop. 1990/91:87) angavs att det viktigaste motivet till att föra över huvuddelen av Vattenfalls verksamhet från affärsverk till bolag var att effektivisera förvaltningen av statens kapital. Genom bolagiseringen skulle bl.a. effektivisering och rationalisering av Vattenfalls verksamhet underlättas, liksom anpassningen till den fortgående internationaliseringen av elmarknaden. Bolagsformen skulle ge Vattenfall ökade möjligheter att ta till vara affärsmöjligheter i Sverige och utomlands samt att konkurrera på lika villkor med övriga företag på den europeiska elmarknaden. En avgörande förutsättning var att verksamheten har långsiktigt god lönsamhet och avkastningsförmåga. En god och stabil lönsamhet ansågs viktig för att säkra basen för investeringar, marknadssatsningar och utvecklingsarbete.

År 1997 beslutade riksdagen (prop. 1996/97:84, bet. 1996/97:NU12, rskr. 1996/97:272) att som ett led i energipolitiken och omställningen till en hållbar svensk energiförsörjning förändra Vattenfalls uppdrag så att bolaget inom ramen för kravet på affärsmässighet skulle ägna särskild uppmärksamhet åt utvecklingen av ny elproduktionsteknik och därmed bidra till en ekologiskt och ekonomiskt hållbar svensk energiförsörjning.

Riksrevisionen kritiserade 2004 i sin rapport ”Vattenfall AB – uppdrag och statens styrning” (RiR 2004:18) regeringen för att otydliga formuleringar av Vattenfalls eventuella bidrag till genomförandet av svensk miljö- och energipolitik skapat utrymme för olika tolkningar. På bolagsstämman 2005 genomfördes en ändring av Vattenfalls bolagsordning så att ändamålsparagrafen fick tillägget att bolaget inom ramen för kravet på affärsmässighet ska vara ledande i omställningen till en ekologiskt och ekonomiskt hållbar svensk energiförsörjning.

Riksrevisionen kritiserade 2007 ånyo regeringen i sin rapport ”Vattenfall – med vind i ryggen?” (RiR 2007:29) och konstaterade att flera av de begrepp som förekommer i bolagsordningens tillägg lämnar utrymme för olika tolkningar. Mot bakgrund av detta har regeringen tidigare aviserat sin avsikt att föreslå riksdagen ett förtydligat uppdrag för Vattenfall (prop. 2007/08:1, utgiftsområde 24 *Näringsliv*).

3 Bakgrund

3.1 Vattenfalls verksamhetsbeskrivning

Vattenfall har sedan bolagiseringen 1992 vuxit kraftigt. Koncernen omsatte då 22,4 miljarder kronor medan Vattenfall 2009 omsatte 205,4 miljarder kronor. Tillväxten har i huvudsak kommit genom förvärv i Tyskland (HEW, Bewag, Laubag, VEAG), Polen (EW, GZE), Danmark

(delar av Elsam) och Nederländerna (Nuon). Förvärven har avsevärt förändrat Vattenfalls profil, från ett svenskt bolag med starkt fokus på produktion inom vattenkraft och kärnkraft, till ett av de största europeiska energibolagen med en diversifierad produktionsportfölj. Vattenfall är i dag Europas femte största elproducent och den största värmeproducenten.

Vattenfalls huvudprodukter är el, värme och gas. Inom el agerar Vattenfall i alla delar av värdekedjan; produktion, transmission, distribution och försäljning. Inom värme är Vattenfall aktivt inom produktion, distribution och försäljning. Vattenfall bedriver också gasutvinning och gasförsäljning, energihandel samt brunkolsbrytning. Verksamhet bedrevs under 2009 i Sverige, Danmark, Finland, Tyskland, Polen, Nederländerna, Belgien och Storbritannien. Koncernen har ca 40 000 anställda. Cirka 75 procent av medarbetarna finns utanför Norden och 65 procent av resultatet genereras utanför Norden.

Vattenfall producerade 2009 159 TWh el och 38 TWh värme. Vattenfall står för cirka 47 procent av den svenska elproduktionen (en minskning från 53 procent innan avregleringen), cirka 23 procent av den nordiska elproduktionen, cirka 5 procent av den europeiska elproduktionen och cirka 1 procent av den globala. Vattenfalls resultat kommer till mer än 95 procent från el- och värmeproduktion.

Vattenfalls totala elproduktion bestod 2009 till drygt hälften, 51 procent, av fossilkraft. Den fossilbaserade produktionen utgörs främst av värme och kraftvärmeproduktion i Danmark, Tyskland och Polen baserad på stenkol med mindre delar baserad på gas. Vattenfall äger också brunkolsgruvor och ett antal stora kondenskraftverk i sydöstra Tyskland nära gränsen till Polen. Produktionsportföljens andra halva består av lågutsläppande eller koldioxidneutral produktion. Kärnkraft stod 2009 för 26 procent och vattenkraft för 21 procent av den totala produktionen. Biomassa respektive vindkraft utgjorde ytterligare 1 procent vardera. Vattenfall har byggt upp en betydande kompetens inom havsbaserad vindkraft och bolaget är ledande i Europa efter de senaste årens satsningar på detta område.

Ägaren har ett avkastningsmål för Vattenfall om 15 procent av eget kapital per år mätt över en konjunkturcykel. I genomsnitt har bolaget under de senaste 10 åren också haft en avkastning på eget kapital på 15 procent. De senaste två åren har Vattenfall haft en avkastning som inte når ägarens målsättning. Rörelseresultatet ökar men inte i proportion till tillgångsmassan vilket medför att avkastningen på eget kapital per år var cirka 7 miljarder kronor lägre än avkastningsmålet under 2008 och 2009. Detta beror delvis på en ökande investeringstakt i verksamheter med lägre lönsamhet. De driftsstörningar som varit under 2008 och 2009 i den tyska och svenska kärnkraftsverksamheten har bidragit till ett sämre resultat med totalt cirka 10 miljarder kronor. Vattenfall har ett omfattande investeringsprogram då ungefär hälften av den befintliga installerade kapaciteten inom kärn- och fossilkraft kommer att behöva bytas ut mellan åren 2025 och 2035.

Belopp i miljoner kronor	1999	2004	2007	2008	2009
Nettoomsättning	27 754	111 016	143 639	164 549	205 407
Rörelseresultat (EBIT)	5 483	17 887	28 583	29 895	27 938
Årets resultat	2 897	9 604	20 686	17 763	13 448
Balansomslutning	86 663	285 205	338 236	445 827	602 127
Investeringar	7 916	12 731	18 964	42 296	102 989
Soliditet, %	45,2	30	36,7	31,6	23,7
Avkastning eget kapital, %	7,3	12,2	17,6	13,6	9,5

3.2 Den europeiska och nordiska energimarknaden

Den europeiska energiindustrin har sedan mitten av nittiotalet genomgått fundamentala förändringar. Avregleringar av energimarknaden har inneburit en omstrukturering av industrin, ökat konkurrensen och därigenom medfört högre effektivitet. Utvecklingen har gått från väsentligen nationella marknader dominerade av offentligt ägda bolag som etablerats för att säkra en stabil nationell och lokal energiförsörjning, till en idag i många avseenden europeisk och konkurrensutsatt marknad. Av Europas större energibolag är det idag enbart Vattenfall och franska EDF som har statligt majoritetsägande.

I och med avregleringen ändrades energiförsörjningens marknadslogik. Den aktör som är mest effektiv har möjlighet att få en större andel av marknaden på bekostnad av en mindre effektiv leverantör. Avregleringen bygger på en uppdelning av värdekedjan i produktion, nätverksamhet¹ respektive försäljning. Producenterna säljer sin produktion på en grossistmarknad där utbuds- och efterfrågesituationen hela tiden skapar ett gemensamt referenspris. Prissättningen, som tidigare var baserad på genomsnittlig produktionskostnad, relateras nu till ett marknadspris, definierat som den rörliga produktionskostnaden för den sist producerade kilowattimmen. Nätverksamheten är fortfarande en reglerad verksamhet med ansvar för leveranssäkerheten i näten medan försäljningsverksamheten drivs i konkurrens genom att kunderna har rätt att byta leverantör.

Avregleringen i Europa har lett till en kraftig konsolidering av energiindustrin och att ett antal större aktörer med etablering på flera marknader har vuxit fram. 2006 hade de tio största energibolagen i Europa 38 procent av sina intäkter utanför sina respektive traditionella hemmamarknader, vilket ska jämföras med 9 procent under 1995. Även elöverföringskapaciteten har ökat mellan olika regioner och länder, vilket fått till följd att skillnaderna mellan elprinsnivåer minskar.

Internationaliseringen av energimarknaderna innebär att samarbetet inom EU spelar en central roll, inte minst inom klimatarbetet. Den centrala delen av detta arbete är EU:s klimat- och energipaket med tydliga mål för 2020 (nedan EU2020-målen): minskade utsläpp av växthusgaser med 20 procent jämfört med 1990 års nivå, en andel på minst 20 procent förnybar energi av den totala energianvändningen, samt

¹ Innefattar både transmission, dvs. överföring av el via stamnätet, och distribution, dvs. överföring av el via lokala nät.

20 procent effektivare energianvändning. Riksdagen har mot denna bakgrund beslutat om nya mål för den svenska klimat- och energipolitiken. Detta innebär bland annat att andelen förnybar energi år 2020 ska vara minst 50 procent av den totala energianvändningen. Beslutet innehöll även ett mål om 20 procent effektivare energianvändning som uttrycks som ett sektorsövergripande mål om minskad energiintensitet om 20 procent mellan 2008 och 2020. Vidare ska Sveriges utsläpp av växthusgaser vara 40 procent lägre 2020 än utsläppen 1990. Målet gäller för de verksamheter som inte omfattas av systemet för handel med utsläppsrätter (prop. 2008/09:162, bet. 2008/09: MJU28, rskr. 2008/09:300, och prop. 2008/09:163, bet. 2008/09: NU25, rskr. 2008/09:301).

Drygt hälften av all el i EU produceras idag genom förbränning av kol och gas. För basproduktion med hög tillgänglighet finns i flertalet europeiska länder, exempelvis Tyskland och Polen, i dag få alternativ till fossila bränslen. Kärnkraft står för drygt en fjärdedel av EU:s elproduktion och är koldioxidneutral samt har hög tillgänglighet, men är kontroversiell i många länder. Vattenkraft står för 9 procent och är för närvarande den mest utbyggda förnybara energikällan, men utrymmet för ytterligare expansion inom Europa är begränsat. Vindkraft står för 4 procent men har en oregelbunden produktion p.g.a. den varierande vindstyrkan. Resterande 7 procent av EU:s elproduktion är mestadels förbränning av biomassa och olja.

I Sverige avreglerades handeln med och produktionen av el 1996. I samband med avregleringen av den svenska elmarknaden avreglerades även prissättningen på fjärrvärmemarknaden. Fjärrvärmens svarar i dag för omkring hälften av uppvärmningen i Sverige och en fortsatt utbyggnad väntas ske framöver. Elproduktion och elhandel sker i dag på en öppen och integrerad nordisk marknad, eftersom de nordiska ländernas elförsörjning är fysiskt sammanlänkad via stamnät och kablar. En utbyggnad pågår också för att ytterligare öka elöverföringskapaciteten i Norden och Nordeuropa. Elpriset på grossistmarknaden i det nordiska systemet sätts på Nord Pool, den nordiska elbörsen, som är Europas största marknadsplats för kraftkontrakt. Totalt producerades cirka 360 TWh på den nordiska elmarknaden under 2009. Den nordiska elproduktionen består till cirka hälften av vattenkraft. Kärnkraft står för cirka en fjärdedel. Fossilbaserad produktion står för knappt en femtedel av den totala produktionen, medan vindkraft i dagsläget står för 2 procent. Totalt är mer än 70 procent av den nordiska elproduktionen därmed koldioxidneutral, till skillnad från 40 procent i Europa. Den svenska elproduktionen är i ännu högre grad koldioxidneutral då cirka 90 procent utgörs av vattenkraft och kärnkraft. Därutöver har andelen biokraftvärme och vindkraft ökat i Sverige under senare år. Den fossilbaserade elproduktionen i Sverige utgörs i dag främst av reserv- och höglastkapacitet.

3.3 Värdeskapande och drivkrafter på energimarknaderna

Volymutvecklingen i den europeiska energiindustrin har under de senaste 20 åren uppgått till cirka 2 procent per år. Den lönsamhet som energi-

industrin uppvisat under 2000-talet kan till stor del härledas från ökande elpriser, vilka i sin tur beror på flera faktorer såsom avvecklade prisregleringar, kostnader för utsläppsrätter och högre bränslepriser.

Leden i värdekedjan har historiskt uppvisat varierande lönsamhet. Verksamheten inom elproduktion har varit mest lönsam under åren med höga elpriser, dvs. under hela 2000-talet. Nätverksamheten är liksom produktion en mycket kapitalintensiv verksamhet som kräver omfattande investeringar. Samtidigt sätter regleringar en begränsning för lönsamheten vilket reducerar möjligheterna att i det korta till medellånga perspektivet skapa värde inom nätverksamheten. Försäljningsverksamheten karakteriseras av hög konkurrens och därmed låga marginaler. Värmeproduktion är på vissa marknader reglerad vilket på dessa marknader sätter en begränsning för lönsamheten.

Efterfrågan väntas fram till 2020 växa marginellt i Västeuropa (1,4 procent per år) och något mer i Östeuropa (2,7 procent per år). Energiindustrin präglas av långa ledtider och en investeringscykel sträcker sig normalt över en period om 30–60 år, där tiden från beslut till genomförande av projekt är 3–10 år beroende på projektets komplexitet och krav på tillstånd. Det tar tid innan investeringsplaner och satsningar på ny teknik får genomslag i den operativa verksamheten. Majoriteten av Europas elproduktion är byggd under den kraftiga tillväxten under 1970- och 1980-talen. Flera länder byggde ny produktion baserad på kärnkraft för att minska beroendet av framförallt olja. Även kol- och gaskraft kom att spela en viktig roll. Dessa kraftverk närmar sig nu slutet av sin tekniska och ekonomiska livslängd, varför cirka 25 procent av den existerande kapaciteten i Västeuropa och 35 procent i Östeuropa beräknas vara i behov av att bytas ut fram till 2020. Många kraftverk, framförallt i Östeuropa, saknar rening för svavel- och kväveoxider vilket påskyndar behovet att ersätta dessa verk med modern teknik i enlighet med gällande EU-lagstiftning. Utbytesbehovet gäller även transmissions- och distributionsnät för både gas och el.

Betydande nyinvesteringar förväntas inom förnybar energi till följd av utbytesbehovet, EU2020-målen och politiska ambitioner att skapa ett mer hållbart energisystem. Även EU:s ambition att öka försörjningstryggheten utgör en drivkraft. IEA (International Energy Agency) beskriver i sitt huvudscenario för energiutvecklingen i EU fram till 2030 hur användandet av fossila bränslen (främst kol) minskar från 56 till 48 procent, även inom ramen för existerande regelverk, medan vind- och vattenkraft expanderar från 12 procent för båda produktionslagen sammanlagt till 25 procent. Sammantaget innebär detta att det trots den begränsade ökningen av efterfrågan finns ett betydande investerings- och återinvesteringsbehov. Till följd av osäkerheten om framtida prisnivåer och de långa investeringscyklerna som karakteriserar energiindustrin väntas en diversifierad portfölj med geografisk spridning bidra till att hantera de affärsmässiga riskerna på ett fördelaktigt sätt. Möjligheter att förbättra äldre tillgångars intjäningsförmåga samt incitament till ökad effektivitet genom höjda koldioxidkostnader innebär att ny- och underhållsinvesteringar driver värdeskapandet framöver. Tillgång till kapital kommer därför att vara viktigt för ett energibolag även i framtiden, vilket ställer krav på kassaflödesoptimering och operationella förbättringar för att maximera avkastningen på tillgångarna. Tekniskt kunnande och

tillgångar inom koldioxideffektiva produktionsslag kan förväntas leda till ökat värdeskapande förutsatt att de politiska klimatambitionerna avspeglas i verkningfulla regleringar och styrmedel.

Prop. 2009/10:179

4 Vattenfalls utmaningar och framtida strategi

Strategin för Vattenfall har sedan bolagiseringen varit tillväxtbaserad, exempelvis har Vattenfall nyligen genomfört strategiska förvärv av den nederländska energikoncernen Nuon och vindkrafttillgångar i Storbritannien. Under samma period har Vattenfall tagit en tydlig position i klimatfrågan i form av åtagandet att nå en klimatneutral verksamhet senast 2050 samt genom den ledande positionen inom vindkraft i Europa. Vidare görs satsningar på utveckling av vågkraft, biomassa, samt avskiljning och lagring av koldioxid för att minska utsläppen från kol- och naturgasbaserad elproduktion. Större delen av dessa satsningar kan dock få fullt genomslag först efter år 2020. Tiden fram till 2020, då fler tekniker väntas vara tillgängliga i större skala, domineras av en kombination av åtgärder i nya och befintliga anläggningar. Effektivisering, samledning av biomassa i kolbaserade anläggningar och en ökad andel kraftvärme kombineras med utbyggnad av vindkraft.

Regeringen har tillsammans med styrelsen och ledningen genomfört en analys av Vattenfalls framtid mot bakgrund av de drivkrafter och strategier för framtida värdeskapande som ovan beskrivits. De utmaningar bolaget står inför kräver nu fokus på konsolidering och effektivisering snarare än förvärvsdriven tillväxt för att därigenom skapa värde och nå ägarens avkastningsmål. Detta är nödvändigt för framtida lönsamhet samt för att generera tillräckliga medel för nödvändiga ny- och återinvesteringar på en marknad som styrs av EU:s klimatmål och mål om ökad andel förnybar energi. Både avyttringar och värdeskapande förvärv som stödjer den strategiska inriktningen kan dock bli aktuella framöver.

Vattenfalls kärnkompetens ligger inom produktionsområdet. En framgångsrik utveckling av Vattenfall kräver tillgång till en produktions- och tillgångsmassa av tillräcklig storlek och diversifiering. Detta ställer också höga krav på en kontinuerlig utveckling och förbättring av koncernens risk- och säkerhetshantering.

Ambitionen att minska utsläppen av koldioxid kommer att leda till att el kommer att spela en allt större roll i den totala energiförsörjningen och till en kraftfull tillväxt för lågutsläppande elproduktion i ett längre tidsperspektiv. En ledande position i koldioxideffektiv teknik och hållbar energiproduktion är därför en viktig komponent för framtida värdeskapande för Vattenfall. Detta har också påverkan på varumärket, då bilden av Vattenfall drivs av företagets förmåga att leverera produkter och tjänster som står i enlighet med klimatambitionen.

Dessa byggstenar – lönsamhet och en ledande position inom hållbar energiproduktion – är grundläggande för Vattenfalls långsiktiga värdeskapande. De är också en förutsättning för att Vattenfalls varumärke ska inge det förtroende som krävs av en internationell koncern med verksamhet på många olika marknader. Ägaren kommunicerade detta vid

5 Förtydligande av uppdraget för Vattenfall

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att uppdraget för Vattenfall förtydligas i enlighet med följande. Vattenfall ska generera en marknadsmässig avkastning genom att affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget tillhör ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har tidigare aviserat att Vattenfalls uppdrag behöver tydliggöras. Det gäller framför allt det tillägg som gjordes i Vattenfalls bolagsordning 2005 om att bolaget ”inom ramen för affärsmässighet [ska] vara ledande i omställningen till en ekologiskt och ekonomiskt hållbar svensk energiförsörjning”.

Otydligheten gäller bland annat den geografiska avgränsningen. Vattenfall är i dag ett internationellt bolag med mer än hälften av produktionen och intäkterna från marknader utanför Sverige. Den nordiska elmarknaden är dessutom så integrerad att det är svårt att definiera exakt vad som avses med ”svensk” energiförsörjning. Regeringen anser att svenska staten ska vara en ansvarsfull ägare till koncernen Vattenfall och att bolaget ska bedriva föredömlig verksamhet med utgångspunkt i rådande förutsättningar oavsett på vilken marknad som bolaget agerar. Därmed bör alla geografiska avgränsningar utgå ur bolagsordningen.

Otydligheten manifesteras även i den avvägning mellan affärsmässighet och ”ledande i omställningen” som måste göras i det ovan nämnda tillägget, vilket bland annat Riksrevisionen har kritiserat. Regeringen anser att lönsamhet är grundförutsättningen för hela Vattenfalls verksamhet och överlevnad. Energiproduktion och distribution är dessutom verksamheter med mycket kapitalkrävande investeringar. En marknadsmässig avkastning måste därför vara utgångspunkten för all verksamhet i Vattenfall.

Hotet om stora klimatförändringar är en av vår tids största utmaningar. Den svenska regeringen var pådrivande i arbetet med att forma gemensamma, legalt bindande, klimat- och energimål för den Europeiska Unionen till år 2020. Dessa målsättningar kommer under 2010 att omsättas i nationella handlingsplaner för att öka andelen förnybara energikällor i alla de länder där Vattenfall är verksamt. Det handlar om en minskning av utsläppen av klimatpåverkande gaser med 20 procent, 20 procent andel förnybar energi samt 20 procent effektivare energi-användning. Det är på dessa marknader i förändring som Vattenfalls strategiska inriktning ska leda till förbättrad lönsamhet och konkurrenskraft, vilket i sin tur är nödvändigt för framtida värdeskapande.

Mot denna bakgrund anser regeringen att ägarens uppdrag till Vattenfall bör vara att generera en marknadsmässig avkastning genom att affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget tillhör ett av de

bolag som leder utvecklingen mot miljömässigt hållbar energiproduktion. En sådan inriktning överensstämmer med regeringens strävan att de grundläggande värderingar om miljöhänsyn och globalt ansvar som vägleder Sverige i klimatpolitiken och politiken för global utveckling också ska gälla när svenska staten uppträder i rollen som bolagsägare. Därför ska Vattenfall, bland jämförbara europeiska bolag, tillhöra de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. Detta innebär inte någon kortsiktig omvandling av Vattenfall till ett nischbolag som enbart ska äga förnybar eller koldioxidfri produktion. Vattenfalls startpunkt för förändringsprocessen är en internationell verksamhet och en bred produktionsportfölj. På så sätt speglar Vattenfalls utmaning hela Europas utmaning.

6 Konsekvenser

Det förtydligande av Vattenfalls uppdrag som ovan beskrivits måste på ett tydligt sätt kunna följas upp och redovisas till ägaren. Redovisningen av Vattenfalls ekonomiska resultat följer de krav som formulerats i regeringens riktlinjer för extern rapportering, som bland annat innebär att statligt ägda företag ska följa samma riktlinjer och normer som börsnoterade företag avseende finansiell rapportering. En uppföljning av ägarens ekonomiska mål för Vattenfall och andra statligt ägda företag redovisas i regeringens årliga skrivelse till riksdagen om företag med statligt ägande. Av regeringens ägarpolicy framgår att statligt ägda företag ska vara föredömen vad gäller miljömässigt och socialt ansvarstagande. För att följa upp företagets samhällsansvar eller CSR (Corporate Social Responsibility), kräver den svenska regeringen numera en årlig hållbarhetsredovisning av samtliga statligt ägda företag enligt Global Reporting Initiatives internationella riktlinjer för hållbarhetsredovisning.

Klimatomställningens dimensioner, energisystemets samhällspåverkan och bolagets breda internationella verksamhet innebär att Vattenfall har en stor roll i utvecklingen mot en hållbar energiproduktion. De krav ägaren ställer på bolaget bör också kunna följas upp på ett tydligt sätt och redovisas för riksdagen, så som Riksrevisionen påpekat. Det är först när ägarens förväntningar är tydliga som bolaget också tydligt kan rapportera hur dessa förväntningar infrias.

Utifrån regeringens föreslagna förtydligande av uppdraget blir EU2020-målen en naturlig referenspunkt för Vattenfalls rapportering vad avser utvecklingen mot hållbar energiproduktion. Det blir möjligt att utvärdera huruvida Vattenfall bland jämförbara bolag faktiskt tillhör ett av de bolag som leder utvecklingen mot minskade utsläpp av klimatgaser och ökad andel förnybar energi, samt aktivt verkar för en effektivare energianvändning. På längre sikt kan även andra utvärderingsmått än dessa tre bli aktuella för att följa upp Vattenfalls arbete för att uppnå en hållbar energiproduktion.

Förslaget har inte påverkan på statsbudgetens saldo, den konsoliderade statsskulden och det finansiella sparandet.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 19 mars 2010.

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Olofsson, Ask, Björklund, Krantz, Ohlsson.

Föredragande: Statsrådet Olofsson.

Regeringen beslutar proposition 2009/10:179 Förtydligande av uppdraget för Vattenfall AB (publ).